

רוח צה"ל | דיין - שרקי

מבוא

רקע

מסמך "רוח צה"ל" החל את דרכו באמצע שנות התשעים של המאה הקודמת בניסיון לעצב לצה"ל "קוד אתי". למקצועות רבים קיים קוד אתי, אלא שהשירות בצה"ל איננו מקצוע, גם לא משלח יד. השירות בצה"ל מבוסס על חוק שירות ביטחון ומהווה חובה עבור הכלל. צה"ל מהווה את צבא העם, אחד היחידים בעולם המופעל כשירות חובה. השירות איננו מקצוע כי אם שליחות המחייבת עד כדי מסירות נפש של ממש. משום כך, עבר המסמך שינוי ממעמד של קוד אתי למצפן ערכי. "רוח צה"ל", אף על פי שביסודו איננו בעל תוקף משפטי מחייב, שימש בפועל את השפיטה בבתי המשפט.

הצורך בעדכון

מסמך "רוח צה"ל" הנוכחי נכתב על רקע אתגרים מגוונים:
א. שנים ראשונות של לחימה בטרור במעטפת אזרחית.
ב. רצועת הביטחון בלבנון.
ג. הסכמי אוסלו.

התפיסות בבסיס המסמך היוו תמהיל של מבט צבאי וחברתי:
א. תום "המלחמות הגדולות".

ב. צה"ל מעצב את הזהות הלאומית - בחינת "עם בונה צבא בונה עם".

היבטים מרכזיים בצורך לעדכון "רוח צה"ל"

- א. מדינת ישראל שבה למציאות של מלחמות בהגדרתן המסורתית.
- ב. התעצבה ההבנה החברתית בדבר הצורך למעבר של צה"ל מ-"כור היתוך" מעצב, למרחב מאפשר ומאחד.
- ג. מסמך "רוח צה"ל" משמש כמצפן ערכי לפעילותו ללא תוקף משפטי.
- ד. שפת המסמך, ראוי שתעבור עדכון מעת לעת לאור צרכים שעולים כפועל יוצא מהרכב צה"ל ומשימותיו. לפיכך, אנו מציעים נוסח מתוקן למסמך "רוח צה"ל", שימש מצפן ערכי לפעילות הצבא ללא תוקף משפטי.

רוח צה"ל | דיין - שרקי

צבא ההגנה לישראל הוא צבאה של מדינת ישראל.
צה"ל פועל בכפיפות לממשלה הנבחרת ובהתאם לחוקי המדינה.
חיילי צה"ל מחויבים להילחם, להקדיש את כל כוחותיהם
ואף לחרף את נפשם להגנת מדינת ישראל, אזרחיה ותושביה.

"רוח צה"ל" - הגדרות ומקורות

"רוח צה"ל" הוא תעודת הזהות הערכית של צה"ל, אשר ראוי שתעמוד ביסוד הפעולות של כל חייל וחיילת במסגרת צה"ל, בשירות סדיר ובשירות מילואים.
"רוח צה"ל" ישמש את צה"ל, על חייליו, מפקדיו, יחידותיו וחילותיו בעיצוב דפוסי הפעולה שלהם.
עפי"י "רוח צה"ל" ינהגו, יחנכו ויבקרו את עצמם ואת זולתם.

"רוח צה"ל" יונק מארבעה יסודות:

- מסורת העם היהודי לדורותיו.
- מסורת צה"ל ומורשת הלחימה שלו.
- זהותה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.
- ערכי מוסר אוניברסליים.

ערכי היסוד

להגן על המדינה, להבטיח את קיומה ולנצח במלחמה מטרת צה"ל היא להגן על קיומה של מדינת ישראל, על עצמאותה ועל ביטחון אזרחיה ותושביה ולנצח בכל מערכה.	הגנת המדינה
ביסוד השירות בצה"ל עומדות אהבת המולדת והמחויבות והמסירות למדינת ישראל המהווה בית לאומי לעם היהודי, לאזרחיה ולתושביה.	אהבת המולדת ונאמנות למדינה
צה"ל הוא צבא העם, צבא ממלכתי, הנתון למרות הממשלה בהתאם לחוק. חיילי צה"ל יפעלו כאשר המשימה, ערכי צה"ל וביטחון המדינה לנגד עיניהם, ויעשו זאת ביושרה, בענייניות ובייצוגיות.	ממלכתיות
צה"ל וחייליו יפעלו מתוך מחויבות לכבוד האדם.	כבוד האדם

רוח צה"ל | דיין - שרקי

הערכים

חתירה לניצחון ודבקות במשימה לאור המטרה החייל ילחם להכרעת האויב, יפעל באומץ לב נוכח כל הסכנות והמכשולים שבפניו, וידבק במשימתו בנחישות ובתבונה, עד כדי חירוף הנפש.	חתירה לניצחון ודבקות במשימה
החייל יראה עצמו שותף פעיל בהגנה על ביטחון המדינה, אזרחיה ותושביה. החייל יפעל תוך גילוי מתמיד של מעורבות, יוזמה ושקיפה, בשיקול דעת ובמסגרת סמכותו, כשהוא מודע לאחריותו לתוצאות פעולותיו.	אחריות
החייל יציג דברים כהווייתם, בשלמות ובדייקנות, בתכנון, בביצוע ובדיווח, ויפעל כך שפקודיו, רעיו ומפקדיו יוכלו לסמוך עליו בביצוע המשימות.	אמינות
החייל ינהג על פי הנדרש ממנו ויקיים את שהוא דורש מזולתו, בצבא ומחוצה לו, וישמש דוגמה ראויה.	דוגמה אישית
החייל ינהג באופן מושכל ובטיחותי בכל פעולותיו, בעת לחימה יסכן את עצמו ואת רעיו במידה הנדרשת לביצוע המשימה.	חיי אדם
החייל ישתמש בנשקו ובכוחו לביצוע המשימה בלבד, במידה הנדרשת לכך, וישמור על אנושיות/צלם אנוש בלחימה.	טוהר הנשק
החייל ישאף לרכוש את הידע המקצועי ואת המיומנויות הנדרשים לביצוע תפקידו, ויישם תוך חתירה לשיפור מתמיד של ההישגים האישיים והיחידתיים.	מקצועיות
החייל יפעל כמיטב יכולתו לביצוע מלא ומוצלח של הנדרש ממנו על פי הפקודות ועל פי רוחן. החייל יקפיד על מתן פקודות חוקיות, ולא יציית לפקודות בלתי חוקיות בעליל.	משמעת
החייל יפעל מתוך אחווה ומסירות לחבריו לשירות, וייחלץ תמיד לעזרתם כשהם זקוקים לו או תלויים בו, חרף כל סכנה וקושי, עד כדי חירוף הנפש.	רעות
החייל יראה בשירותו הצבאי שליחות, יהיה נכון לתרום כל שביכולתו להגנת המדינה, אזרחיה ותושביה.	שליחות